

Синьо-жовтий день календаря

30 років Незалежності
України

Департамент культури і туризму
Полтавської обласної державної адміністрації
Полтавська обласна бібліотека
для юнацтва ім. Олесея Гончара

СИНЬО – ЖОВТИЙ ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

(До 30-річчя підняття синьо-жовтого прапора над будівлею Верховної Ради
України та 25-річчя Дня Державного Прапора України)

Пам'ятка читачу

УДК 016:94(477)

С 38

Укладач:

Любов Картальява

Синьо-жовтий день календаря (до 30-річчя підняття українського прапора над будівлею Верховної Ради України та 25-річчя Дня Державного Прапора України) : пам'ятка читачу / Полтавська обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гончара ; уклад. Л. Картальява. – Полтава, 2021. – 20 с.

У бібліографічному матеріалі прослідковується еволюція українського прапора та згадані історичні події ХХ століття, завдяки яким синьо-жовтий стяг здобув народне визнання та юридичне оформлення, став державним символом Незалежної України.

Література для пам'ятки взята з фондів обласної бібліотеки для юнацтва імені Олесея Гончара. Матеріал не є вичерпним, але ним можуть скористатися бібліотекарі, вчителі, старшокласники, школярі, а також всі, кому цікава історія України та, зокрема, історія державних символів країни.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА.....	5
Київська Держава. Події 13–16 століть	5
Козацька Україна. Запорізька Січ.....	6
Український прапор у 19 – на початку 20 століть.....	7
ІСТОРІЯ ПРАПОРА УКРАЇНИ У 20 СТОЛІТТІ.....	8
УНР. ЗУНР, Карпатська Україна.....	8
40 – 90-ті роки 20 століття.....	9
ПРАПОР НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	11
Вислови про Прапор України.....	13
Цікаві факти про синьо-жовтий прапор.....	14
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	15
Вірші, сценарії про прапор.....	16
Електронні ресурси.....	17

ВСТУП

Прапор – один із офіційних символів держави, військової частини, судна, політичної партії, громадської організації та ін. Він має вигляд полотнища встановленого розміру, форми, кольору (або кольорів) з написом, прикрасою чи певним зображенням.

Державний прапор – невід’ємний атрибут кожної держави, що уособлює самобутність, суверенність та спадкоємність її державотворчих традицій. Його еволюція у своєрідний спосіб відображає багатовікові процеси розвитку і становлення держави.

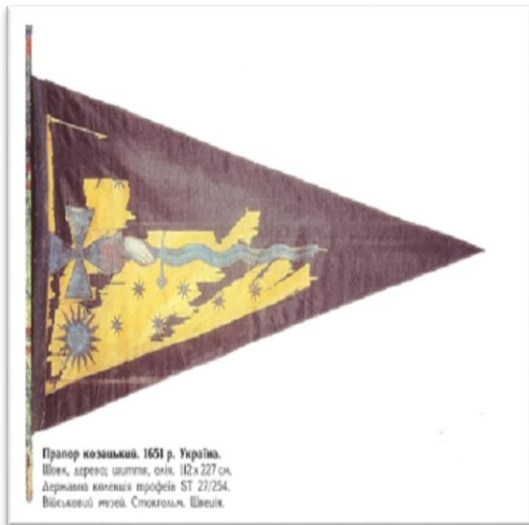
Державний прапор України – синьо-жовтий стяг. Він має непросту, довгу, майже тисячолітню історію. Змінювались часи, мінялись кольори. Але прапор завжди відігравав надзвичайну роль в житті народу. У свій час його піднімали руські воїни над ворожою фортецею, котру здобули. Прапори завжди несли найкращі воїни у походах, ними прикривали тіла загиблих. І від доби княжої України-Руси фактично майже нічого не змінилось. А за умов нинішньої війни з Росією роль синьо-жовтого стягу у свідомості українців зросла.

В українському суспільстві нині точиться дискусія щодо того, яким насправді має бути державне знамено: синьо-жовте чи жовто-блакитне. Дехто дотримується думки, що прапор треба перевернути, бо, мовляв, сонце, тобто жовтий колір повинен бути вгорі, а земля (синь) – внизу. По-друге: якщо прапор українці називають жовто-блакитним, значить на мові геральдики жовтий колір – головний і повинен бути зверху. Існують і інші версії щодо підтримки цієї думки. Зокрема, сакральна точка зору. На противагу таким твердженням інша група науковців, учасників дискусії, доводить, що добре збережений прапор 1-го пішого Запорозького полку армії УНР, під яким українці визволяли з московської окупації Луганщину, – синьо-жовтий. Такі знамена були в ЗУНР, у Карпатській Україні і у такій послідовності кольори зафіксовані на законодавчому рівні.

ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА

Прапор як засіб сигналізації виник у Європі ще за античних часів, а на українські землі прийшов у добу Середньовіччя. Сучасні дослідники виводять традицію вживання жовто-синіх кольорів ще з язичницьких часів. Вона органічно вплелася у християнську релігію, і сьогодні в православних храмах Вогонь і Вода – найбільші святості, які виражаються через жовту і блакитну фарби.

Київська держава. Події 13-16 століть

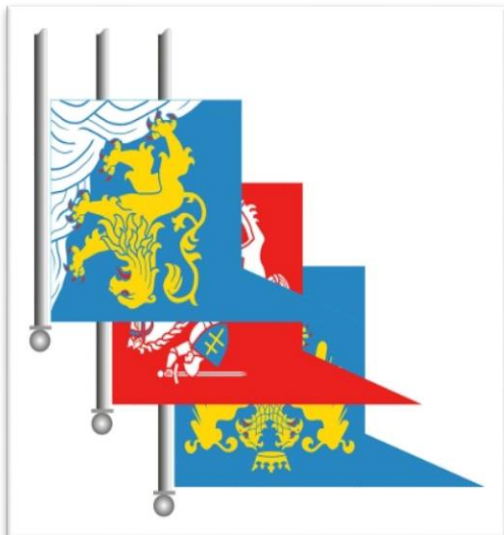
Відомо, що перші прапори часів Київської Русі мали трикутно-клиновидну форму. На них зображувались небесні світила, хрести, а також княжі знаки у вигляді тризубів та двозубів. При цьому поширювались і колірні поєднання. На відміну від збереженого часом знаку київського князя Володимира Великого – тризуба, хоругви тисячолітньої давнини до нас не дійшли, і про те, якими вони були, відомо лише з літописів та деяких історичних джерел. Так, автор «Слова о полку Ігоревім» згадує «червлен стяг» і

«белу хоруговь».

Історичні джерела донесли скупі відомості про кольори прапорів, які використовувались на просторах Київської Русі. Червоний, на думку деяких істориків, був найбільш популярним, бо саме він служив більш зручною сигналізацією під час бою. Досить поширеними були також білий, зелений, блакитний і жовтий кольори. Два останніх стали доволі поширеними після того, як князь Володимир прийняв християнство. Слов'яни обожнювали прапори, вірили у їх святість і возили разом зі зброєю. Перед боєм ставили на узвишші, щоб бачив кожен ратник.

У літописах зберігся вираз «поставити стяги», що означало готовність до бою.

У 1256 році син короля Данила Лев Данилович став засновником міста Львова. На доказ історичного коріння поєднання синьо-жовтого кольорів в Україні свідчить і те, що місту надавався герб, на якому зображений золотий лев на блакитному тлі. У кінці 13 та на початку 14 століття з'явилися прапори чотирикутної форми з

клинковими полотнищами на вільному кінці. Червоний колір замінили сині і жовті кольори. Ці кольори використовувались на гербі Руського королівства 14 століття. У Грюнвальдській битві 1410 року пліч-о-пліч з поляками, білорусами і смоленцями проти хрестоносців-тевтонців билися волиняни і галичани. Львівське ополчення виступило під синьою корогвою із золотим левом, що спинається на скелю, Перемишське – також під синьою, Галицьке – із білою з чорною галкою в короні, Подільське – з білою із золотим сонцем. З кінця 14-го і по 16-те століття цю символіку почали використовувати в гербах українських міст, в першу чергу тих, хто здобув Магдебурзьке право.

Козацька Україна. Запорозька Січ

В часи визвольної війни козаки використовували прапори різної барви.

М. Грушевський

Широкого застосування прапори набули в героїчну козацько-гетьманську добу. Зросло символічне їх значення. Для козаків втрата прапора в бою була рівнозначна поразці. Про важливість для козаків їхніх прапорів засвідчує той факт, що коронний гетьман С. Жолкевський під Лубнами пропонував козакам мир за умови видачі ними корогви австрійського цісаря та артилерії. Важливим свідченням національно-державного

розвитку прапорництва в Гетьманщині став унікальний правовий документ 18 століття. Останній український гетьман К. Розумовський зобов'язав зображувати на сотенних прапорах козацьких полків з одного боку «герб нації», з другого – «той сотне, чем она печатается». Знамена здебільшого виготовляли із синьої матерії та прикрашались писаним «золотом» гербом. У 1755 році відбулася реформа козацьких знамен. Її провела 51 сотня із 180. Тоді ж було встановлено усталену кольорову гаму та почали зображувати на синьому тлі золотого козака з муштуком. Зберігся прапор однієї з сотень Лубенського полку в Національному музеї історії України: прямокутне полотнище синього кольору прикрашає «герб нації» – козак із муштуком. Серед різноманітних малюнків, які розміщувались на козацьких прапорах, значне місце займали зображення святих, зображувались також хрести, зірки, півмісяці, шаблі, луки, стріли тощо.

Попри всю різноманітність прапорів, вони цілком задовільно виконували свою функцію державних та військових символів. Але складною

виявилась їхня доля. Частина з них після невдалих битв козацького війська опинилась у руках противника. Але переважна більшість козацьких прапорів функціонувала до ліквідації Росією у другій половині 18 століття Запорозької Січі, Гетьманщини та козацьких полків, і була вилучена нею. Ще на початку 20 століття у російських музеях знаходились кілька десятків козацьких прапорів, а в 30-ті роки вони зникли.

Прапори на той час виготовлялись з дорогих тканин: оксамиту, тафти, шовку тощо, а також із сукна та полотна. Крім декоративності, ці тканини відзначались щільністю та міцністю. Прикладом прапорів того часу слугують корогви Чернігівського і Ніжинського полків, які зберігаються у Військовому музеї Стокгольма. Вони мали трапецієподібну, прямокутну, інколи з клинцями або косинцями форму. Кольори козацьких прапорів відзначались різноманіттям. Козаки одягались у червоно-малиновий одяг і мали крім мирного жовто-блакитного, бойовий червоно-малиновий стяг.

Гетьман мав срібно-білий прапор, військово-магнатські формування – червоно-білий, а військово-народні – червоно-чорний. Часто в прапорах поєднувалось по кілька кольорів. Але сполучення жовтого і синього зустрічались найчастіше. Інколи це були прапори синього чи жовтого кольору з вкрапленням відповідно синього чи жовтого. Зустрічались прапори цих кольорів у поєднанні з іншими кольорами.

Український прапор у 19 - на початку 20 століть

Утвердження синьо-жовтого кольорового сполучення, як на державному прапорі, однозначно можна датувати 1848 роком.

П. Гай-Нижник, науковець

Стійке поєднання синього і жовтого кольорів на національному прапорі спостерігається з середини 19 століття. З революцією 1848-1849 років розпочалась доба так званої «весни народів» у Європі. Національне відродження прокотилось Буковиною і Галичиною. У квітні того року та тлі визвольної революції, що охопила імперію Габсбургів, Головна Руська Рада, яка діяла у Львові, відновила використання герба Руського королівства (герба Лева Даниловича 13-14 століть) із зображенням золотого лева на синьому тлі. Руська Рада, розпочавши боротьбу за відродження української нації, зробила першу спробу створити жовто-блакитний прапор з двох горизонтальних смуг сучасної форми. І ухвалила жовто-синє сполучення кольорів. У Львові в залі духовної семінарії, прикрашеної синьо-жовтими прапорами, відбувся з'їзд «ста руських вчених», у Станіславі на відкритті відділу Руської Ради студенти носили жовто-сині кокарди та золотого кольору лева на голубих стяжках. Звичайний нині двоколон швидко поширився на українські землі, що перебували у складі Австро-Угорщини, а після революції 1905-1907 років – на Лівобережній та Східній Україні. Отже, національні синьо-жовті прапори стали широко використовуватись на рубежі 19-20 століть.

Національними прапорами вважалися як синьо-жовті, так і жовто-сині.

Синьо-жовте полотнище майоріло в Полтаві під час відкриття пам'ятника Івану Котляревському. З початком Першої світової війни 1914-1918 років на західноукраїнських землях на прапорах найбільше поширювались поєднання жовто-блакитних кольорів. Незважаючи на заборону російського уряду, українці 1914 року підняли жовто-блакитні знамена під час святкування 100-річного ювілею Тараса Шевченка. Жовто-блакитні і малинові запорозькі прапори супроводжували маніфестації в багатьох містах імперії, в тому числі і двадцятитисячну демонстрацію у Петрограді. Цінною прапорною пам'яткою став прапор Легіону Українських січових стрільців, виготовлений 1916 року. На лицьовому (червоному) боці прапора зображувався архангел Михаїл з опущеним мечем та щитом із зображенням лева. На зворотньому (синьому) – лавровий вінець та напис у центрі «У.С.С. 1914». Засобами символіки прапор відображав ідею єдності Наддніпрянської України та Західної України. Саме під жовто-блакитним стягом українські солдати вирушали у травні 1917 року на російсько-німецький фронт. У Кам'янці-Подільському генерал Брусилов, взявши до рук жовто-блакитний стяг, виголосив промову до солдатів: «Під цим прапором я бачу гідне козацьке військо українців, яке, сподіваюсь, допоможе мені важкої години у боротьбі за благо усього народу. Слава українському війську!»

ІСТОРІЯ ПРАПОРА УКРАЇНИ У 20 СТОЛІТТІ

З новою силою жовто-блакитні кольори вибухають під час національно-демократичної революції 1917-1921 років. Тоді використовувались дві форми полотнища – синьо-жовта і жовто-блакитна.

УНР, ЗУНР, КАРПАТСЬКА Україна

Під цим прапором постане вільна Україна.
С. Петлюра

22 січня 1918 року IV Універсалом Центральної Ради була проголошена самостійність і незалежність Української Народної Республіки (УНР) як вільної суверенної держави українського народу. А через п'ять днів, 27 січня Центральна Рада на чолі з Михайлом Грушевським затвердила тимчасовий закон про

флот УНР, у якому йшлося: «Прапором Української військової фльоти є полотнище о двох – блакитного і жовтого кольорах...». Цей жовто-блакитний стяг з 22 березня 1918 року і став символом самостійної Української Народної Республіки.

У період Гетьманату Павла Скоропадського (цього ж, 1918 року), порядок кольорів було змінено на синьо-жовтий. Таким він залишився і в період влади Директорії.

У листопаді 1918 року у Львові Українська Національна Рада затвердила «Тимчасовий основний закон», який дав назву новоствореній державі – Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР). На прапорі цієї республіки верхня смуга позначалась як «синя», а не «блакитна».

Карпатська Україна, утворена 1939 року, прийняла аналогічний порядок смуг – синя над жовтою. Той самий порядок смуг був і на прапорі, який підняли у Львові 1941 року з ініціативи ОУН(б). Натомість протилежний порядок використовували ОУН(м), а також Українське Визвольне Військо (УВВ).

Саме синьо-жовтий прапор був символом українців. Під цим прапором вони воювали з російсько-більшовицьким порядком, білогвардійцями, хто намагався їх упокорити. Під цим прапором боролися з більшовицьким режимом повстанці Холодного Яру, вояки Української повстанської армії. Зазнавши поразки, деякі з них зберігали цей символ аж до розпаду СРСР, ризикуючи опинитись на Колимі.

40 – 90-ті роки 20 століття

У радянські часи жовто-блакитний прапор як символ української нації був суворо заборонений і оголошений «символом буржуазного націоналізму». Тоді ці кольори не можна було поєднувати ні в одязі, ні в дизайні іграшок чи побутових речей. Перший прапор Української РСР був червоним полотнищем із золотими ініціалами «УРСР» у верхньому куті та золотим облямуванням. Після входження до складу СРСР для республіки було створено новий прапор – червоний з золотими схрещеними серпом і молотом, супроводженими ініціалами «УРСР».

1949 року Організація Об'єднаних Націй поставила вимогу замінити прапор УРСР, який на той час був червоного кольору. 21 листопада 1949 року Президія Верховної Ради УРСР ухвалила третій варіант прапора. За вказівками центральної влади, він мав традиційний червоний колір як обов'язковий для всіх союзних республік, а також містив загальносоюзну емблему – серп і молот з п'ятикутною зіркою. Національні особливості України відображала лише блакитна смуга розміром у третину полотнища.

Та українці ніколи не забували, під якими прапорами воювали їхні батьки, діди і прадіди. Важливі події українського державотворення, боротьби за свободу країни, акції протесту та непокори відбувалися під національним стягом. За комуністичного тоталітарного режиму він

символізував спротив. І все ж у другій половині ХХ століття національні прапори неодноразово піднімались в різних містах України, в Росії і навіть за кордоном:

4 листопада 1953 року міністр внутрішніх справ Т. А. Строкач повідомив у Москву, що в селі Перерісль Станіславської області (нині Івано-Франківська область) піднято жовто-блакитний прапор;

1 травня 1966 року майстер-сантехнік, студент вечірнього відділення інституту Георгій Москаленко і слюсар-зварювальник Віктор Кукса вночі вивісили замість червоного синьо-жовтий прапор у Києві над будівлею інституту народного господарства. Полотнище було зшито вручну з двох жіночих шарфів, посередині був нашитий тризуб. Обидва сміливці отримали тюремні строки;

30 грудня 1966 року синьо-жовтий прапор з'явився у Дніпропетровську (нині м. Дніпро) на центральному проспекті Карла Маркса, біля входу до Кіровського райвиконкому. На полотнищі був намальований тризуб і напис: «Ще не вмерла Україна, і слава, і воля. 22 січня 1918 року проголошення незалежності України»;

22 січня 1973 року Володимир Мармус із друзями вивісили уночі 4 жовто-блакитні прапори та розповсюдили 19 листівок у Чорткові на Тернопільщині;

26 липня 1976 року у Монреалі на Олімпійських іграх під час гри гандбольних команд СРСР – Румунія студент із Торонто Любомир Шух вимахував українським прапором. Хлопця видалили з трибуни;

27 липня 1976 року, там же, під час футбольного матчу збірних НДР – СРСР (де більшість футболістів була з «Динамо») українці вивісили плакат з написом «Свобода Україні!», а 20-річний Данило Мигаль з Канади вибіг у вишиванці на футбольне поле під жовто-блакитним прапором і станцював гопака. Акція тривала 15 секунд, після чого його вивели зі стадіону. Тоді чи не вперше увесь світ побачив український прапор;

26 квітня 1989 року Юрко Волощак, активіст Товариства Лева відкрито підняв національний прапор на мітингу у Львові, присвяченому річниці Чорнобильської катастрофи;

23 вересня 1989 фани харківського «Металіста» з'явилися з жовто-блакитним прапором на стадіоні в Ленінграді;

У серпневі дні 1991 року у Москві під час спротиву путчу реакціонерів українці умудрилися першими повісити свій великий жовто-блакитний прапор високо над Білим домом. А на барикадах навколо Білого дому були написані рядки:

Жовто-блакитний – то наша Ліра,

Жовто-блакитний – то наша Віра,

Жовто-блакитний – то наша Воля,

Жовто-блакитний – то наша Доля.

ПРАПОР НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

*Державний Прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.
Конституція України. Ст. 20*

Боротьба за незалежність, що розгорнулася у 80-х – 90-х роках 20 століття, була спочатку тісно пов'язана з боротьбою за право використовувати національну символіку. 23 березня 1990 року на першій сесії Тернопільської міської ради народних депутатів була прийнята ухвала про національні символи, в якій передбачалося підняття жовто-блакитного прапора на будівлі міськради поряд з тодішнім прапором УРСР.

Невдовзі ініціативу підхопили Львів, Івано-Франківськ, Стрий, Дрогобич та інші західні області. У Києві ж навколо символіки точились запеклі суперечки, бо у міськраді налічувалося лише 90 демократів і 110 комуністів. І лише після ухвали 16 липня 1990 року Верховною Радою Декларації про державний суверенітет Української РСР за це рішення проголосувало 355 депутатів. Однак розділ про синьо-жовтий прапор не вдалось внести до її положень. Рухівці спробували внести знаменно до Верховної ради, але депутати-комуністи заблокували прохід у сесійній залі і його змогли донести лише до входу.

Демократичні сили виступали за негайне підняття над будівлею Київської міськради національного прапора, але там запекла боротьба продовжувалась. Противники української незалежності розгорнули широку закулісну діяльність, використовувались владні важелі. Проте 24 липня 1990 року з ініціативи Народного Руху синьо-жовтий стяг був піднятий над Хрещатиком на щоглі перед Київрадою при величезному натовпі людей. Тканина для прапорів, які на той час виготовляли у Івано-Франківську, була закуплена у Києві.

Два прапори великих розмірів – 272 на 508 см призначались спеціально для столиці України і доставлялись до Києва різними шляхами: потягом і літаком. Один з них і було піднято 24 липня 1990 року. Другому прапору довелось чекати свого часу ще рік.

Чергова спроба «узаконити» синьо-жовтий прапор була здійснена в день першої річниці проголошення Декларації про державний суверенітет. Попри суворий контроль у палаці «Україна», демократично налаштовані депутати пронесли до зали кілька синьо-жовтих прапорів, а на балкон палацу –

величезне синьо-жовте полотнище, яке і розгорнули з початком урочистих зборів. Тоді знову не обійшлося без чергових інцидентів.

Проголошення 24 серпня 1991 року Державної Незалежності України все змінило... «Тільки після проголошення державної незалежності нам вдалося занести синьо-жовтий прапор до залу Верховної Ради України із легендою, що цей стяг був у Москві на одному із танків з українським екіпажем, який здійснював оборону Білого дому проти путчистів», – згадував М. Порівський, рухівець, учасник тих подій. Величезне полотнище, освячене на Софіївській площі, принесли маніфестанти до Верховної Ради і передали його народним обранцям. «Разом з В'ячеславом Чорноволом ми стали на коліна, поцілували край знамена та понесли його до сесійної зали», – продовжив свої спогади М. Порівський. «Особисто мене переповнювала гордість за наш народ, за те, що українці не змарнували нагоду створити свою державу, адже створити державу – це найбільша перемога нації», – говорив І. Заєць.

В. Чорновіл виступив з пропозицією підняти прапор над куполом Верховної Ради. Але того дня Державний прапор проголошеної незалежної української держави так і не замайорів на куполі парламенту. Це сталося лише **4 вересня 1991 року** після триразового голосування та заяви Президента України Л. Кравчука, що подасть у відставку. Тільки тоді була ухвалена Постанова Верховної Ради України «Про підняття над будинком Верховної Ради України синьо-жовтого прапора». А **18 вересня** цього року Постанова Верховної Ради України «Про прапор України» надала йому статус офіційного прапора країни. Цей статус підтверджено ухваленою Верховною Радою **28 січня 1992 року** Постановою «Про Державний прапор України». В ній зазначалось, що Державний прапор «являє собою прямокутне полотнище, яке складається з двох рівних за шириною горизонтально розташованих смуг: верхньої – синього кольору, нижньої –

жовтого кольору. Із співвідношенням ширини прапора до його довжини 2:3». Відтоді під цим прапором почали зустрічати іноземних гостей, складати присягу військовослужбовці, працювати посольства України, його вивісили в ООН.

Остаточно синьо-жовтий стяг закріплено як Державний прапор України в Конституції нашої держави в 1996 році. **23 серпня 2004** року встановлено **День Державного Прапора**. У **2009** році тодішній Президент України Віктор Ющенко започаткував щорічну офіційну церемонію підняття прапора 23 серпня по всій країні та урочисті заходи. Піднімаються державні прапори по всіх містах і селах України, а державні установи та організації їх вивіщують.

Вислови про прапор

Оберегом, а також символом боротьби і перемоги синьо-жовтий стяг є для українських бійців.

О. Мохов, боєць

Ми їхали в бусі і роздивлялися дитячі малюнки, які везли хлопцям. На всіх без винятку був прапор.

Р. Горовий, журналіст і письменник

Прапор – це символ держави, він об'єднує і консолідує людей, його піднімають вгору переможці, його бояться вороги. Нам потрібен культ державного прапора. Синьо-жовтий стяг має бути в житті українців з самого дитинства.

Р. Безсмерний

Тільки той, хто втрачав, чи мало не втратив, знає, що таке щем і щастя від такої звичної можливості бачити НАШ ПРАПОР!

М. Подибайло, голова ГО «Наш Маріуполь»

Щоразу, коли бачу, як розвівається наш прапор, не можу не хвилюватися. Це найдорожчий наш символ. І у буденному житті ми повинні шанувати це наше знамено.

Р. Лубківський

Я ніколи не думав, що державний прапор може висіти у хаті на чільному місці і при перестановці меблів, наприклад, я буду серйозно думати, як перевісити прапор, щоб його не стало гірше видно абоощо.

Р. Коляда, журналіст, композитор

Цікаві факти про синьо-жовтий з прапор

- Перша письмова згадка про застосування синьо-жовтих кольорів зазначається під час опису Грюнвальдської битви (1410 рік), коли львівське військо виступило під синім прапором із золотим левом, що спирається на скелю;
- Перша спроба утворити прямокутний прапор із жовтого та блакитного кольорів була зроблена Головною Руською радою 1848 року;
- За радянських часів синьо-жовтий стяг використовувався підпільно, за нього в СРСР карали ув'язненням на два роки;
- Ще 1992 року китайська художниця Мао Мао попросила першого президента України Л. Кравчука поміняти розташування кольорів на прапорі. Існуюче поєднання, на думку Мао, символізує біди для держави;
- Вперше на морі український прапор було піднято на теплоході «Кременчук» 12 лютого 1992 року в іспанському порту Валенсія;
- Прапор України побував і в космосі. 19 листопада 1997 року на борту шатла «Колумбія» український космонавт Леонід Каденюк розгорнув прапор на висоті 279 км над Землею;
- 12 жовтня 2009 року запорізькі швачки пошили прапор України, ширина якого становила 16 метрів, а довжина – 100 метрів;
- 22 серпня 2010 року у Тернополі відбулася акція «Ровесник незалежності». На ній було розгорнуто прапор України – завдовжки 9,5 км та завширшки 0,75 км. До акції було залучено 2010 учасників – ровесників незалежності України. Цей рекорд занесли до Книги рекордів Гіннеса;
- 14 травня 2014 року нацгвардієць М. Гай із десантником С. Шевчуком без жодної страховки встановили прапор на верхівці 120-метрової телевежі на горі Карачун;
- У серпні 2014 року невідомий відчайдух вивісив український прапор на одній із висоток на Котельницькій набережній Москви. Цей факт російська влада розцінила як терористичний акт;
- 8 грудня 2014 року «Кіборги» підняли український прапор над метеорологічною вежею Донецького аеропорту;
- Найбільший національний прапор України у світі був розгорнутий у червні 2016 року на площі Героїв Майдану у Дніпрі. Він мав розмір 40 на 60 метрів. Прапор-рекордсмен побував у 20 містах України;
- 2016 року українські альпіністи встановили наш прапор на вершині найвищого вулкана – Охос-дель-Саладо в Андах. Його висота – 6872 метра;
- Державний прапор України майорить на семи вершинах Гімалаїв, на Ельбрусі, Кіліманджаро;
- Прапор прийнято піднімати на флагшток швидко, полотнище має наче «злітати» вгору, а спуск прапора, навпаки, здійснюють повільно;
- Наруга над Державним прапором України карається штрафом до 50

- неоподаткованих мінімумів, арештом до шести місяців або позбавлення волі до трьох років;
- Сьогодні, як і тисячу років тому, українці під своїм прапором відстоюють рідну землю на Сході України, і, ризикуючи своїм життям, встановлюють його на найвищих точках. Там синьо-жовте полотнище видно за кілька кілометрів. Траплялось, що терористи випускали понад сотню мін і артилерійських снарядів, намагаючись його знищити;
 - У новостворених «ЛНР» та «ДНР» за український прапор карають чи навіть вбивають. Так, горлівський депутат Володимир Рибак був викрадений і закатований бойовиками російських гібридних сил. Він вимагав від агресивного натовпу повернути прапор на будівлю адміністрації. Школяр із Краматорська Степан Чубенко побитий та розстріляний бойовиками. Зазнав переслідувань і арештів російської окупаційної влади кримський фермер Володимир Балух за те, що не захотів знімати зі свого будинку український прапор.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

- Васильчук С. Відстоюють рідну землю під українським прапором / С. Васильчук // Військо України. – 2016. – № 8. – С. 42-44.
- Волошин В. «...Чисте небо та земний лан». 23 серпня – День Державного прапора України / В. Волошин // Військо України. – 2009. – № 8. – С. 1-3.
- Галанцев В. На прапор – струнко! / В. Галанцев // Військо України. – 2010. – № 8. – С. 30-32.
- Ерстенюк М. Прапор / М. Ерстенюк // Довідник з історії України. – Київ : Генеза, 2001. – С. 620-621.; Підкова І. Довідник з історії України: в 3-х т. – Київ : Генеза, 1995. – Т. 2. – С 420-421.
- Ковалів І. Доки в наших руках синьо-жовтий стяг, нас не здолати / І. Ковалів // Урядовий кур'єр. – 2016. – 23 серп. – С. 2.
- Кругленя О. Синьо-жовтий прапор вдалося занести до Верховної Ради лише з другої спроби / О. Кругленя // Народна армія. – 2015. – 21 серп. – С. 11.
- Лелітка С. Синьо-жовтий прапор: від національного до державного // С. Лелітка // Голос України. – 2018. – 16 берез. – С. 8.
- Луговський В. Символ нації / В. Луговський // Військо України. – 2013. – № 7-8. – С. 88-89.
- Лук'янчук Г. Так все ж таки: жовто-блакитний чи синьо-жовтий? До 25-річчя підняття державного прапора над Верховною Радою 4 вересня 1991 року / Г. Лук'янчук // Українське слово. – 2016. – 21-27 верес. – С. 4.
- Лук'янчук Г. З історії державного прапорництва / Г. Лук'янчук // Українське Слово. – 2016. – 21-27 верес. – С. 5.
- Наказ командування Армії УНР про запровадження у військах прапорів

єдиного зразка (1919 р.) (Вступне слово й публікація документів Михайла Ковальчука) // Військово-історичний альманах. – 2006. – Ч. 1. – С. 145-153.

Нізовський А. Прапор, піднятий над Київською міськрадою 22 липня 1990 р. / А. Нізовський // 100 великих реліквій і скарбів України / А. Нізовський. – Київ : Арій, 2010. – С. 50-52.

«Під цим прапором постане вільна Україна...» // Народна армія. – 2016. – 23 серп. – С. 4.

Плецький С. Прапор / С. Плецький // Українське козацтво : мала енциклопедія. – Київ : Генеза; Запоріжжя : Прем'є'р, 2002. – С. 409-410.

Пошивайло О. У серпні 1991-го ми встановили синьо-жовтий прапор над Сорочинським ярмарком : [розмова з ген. директором Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному ; вів О. Данилець] // Урядовий кур'єр. – 2016. – 23 серп. – С. 6.

Прапор // Україна в словах : мовознавчий словник-довідник. – Київ : Вид. центр «Просвіта», 2004. – С. 76-77.

Редько В. Прапор / В. Редько // Юридична енциклопедія: в 6 т / редкол. Ю. Шемшученко та ін. – Київ : Укр.енциклопедія, 1998-2003. – Т. 5. – С. 54.

Романюк Т. Синьо-жовтий день календаря / Т. Романюк // Віче. – 2015. – № 8. – С. 26.

Савчук Ю. Прапор державний України / Ю. Савчук // Енциклопедія історії України : у 10 т. – Київ : Наук. Думка, 2011. – Т. 8. – С. 488-490.

Сергійчук В. Національна символіка України : науково-художня книжка / В. Сергійчук. – Київ : Веселка, 1992. – 109 с. : іл.

Символ нації // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2017. – № 3. – С. 71-79.

Сюндюков І. Від Володимира Святого до Павла Скоропадського. 23 серпня Україна відзначає День Державного Прапора / І. Сюндюков // День. – 2017. – 22 серп. – С. 5.

Україна : Герби та прапори / [автори проєкту та упорядники В. Г. Кисляк, О. А. Нескоромний]. – Київ : Парламентське видавництво, [2020]. – 496 с.

Ярова Г. Прапор сотні Лубенського полку : [18 ст.] / Г. Ярова // Наука і культура. Україна : щорічник. – Київ : Знання, 1990. – Вип. 24. – С. 206-209.

Ярошенко Г. На висоті 5,5 кілометра Евересту Ігор Стригуновський встановив прапор України та Пириятинщини / Г. Ярошенко // Вечірня Полтава. – 2015. – 6 трав. – С. 2.

Вірші, сценарії про прапор

Гриб Н. Наш прапор / Н. Гриб // Молюсь за тебе, Україно... Поети Полтавщини – Героям Майдану і АТО. – Полтава : Дивосвіт, 2016. – С. 77.

Драч І. Небесно-золотий наш стяг / І. Драч // Позакласний час. – 2014. – № 7. – С. 60.

Крищенко В. Два кольори / В. Крищенко // Позакласний час. – 2014. –

№ 7. – С. 67.

Наш волелюбний стяг : [добірка вірші укр. поетів] // Шкільна бібліотека. – 2018. – № 7. – С. 93-95.

Наш прапор : [пісня]. Сл. В. Глуценка, муз. В. Калініченка // Позакласний час. – 2017. – № 8. – С. 55.

Наш прапор : [пісня]. Сл. О. Олеся, муз А. Павлюка // Все для Вчителя. – 2016. – № 8. – С. 22.

Павличко Д. Наш прапор / Д. Павличко // Нечай-Горбачук Л. Читанка для Калинки і Тарасика / Л. Нечай-Горбачук. – Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2005. – С. 9; Чумарна М. Літературне читання. Українська мова : підручник для 4 кл. загальноосвітнього навч. закладу / М. Чумарна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. – С. 192-193.

Сидоренко Л. Державний прапор України – святиня нашого народу : усний журнал / Л. Сидоренко // Сценарії. Державні свята та пам'ятні дати. – Київ : Шкільний світ, 2012. – С. 15-21.

Сугалова-Катрич Т. Наш прапор / Т. Сугалова-Катрич // Дивослово. – 2016. – № 7-8. – С. 51.

Целухіна І. Свято Державного Прапора : виховний захід / І. Целухіна // Сценарії. Державні свята та пам'ятні дати. – Київ : Шкільний світ, 2012. – С. 27-32.

Електронні ресурси

Постанова Верховної Ради України про підняття над будинком Верховної Ради України синьо-жовтого прапора. 4 вересня 1991 р. [Електронний ресурс] // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Київ, 2020. – Режим доступу: <https://tsdavo.gov.ua/gmedia/10-1-16-4633-11-jp> (дата звернення 04.08.2021). – Назва з екрана.

Бухало О. Історичний блог: 4 вересня 1991 року. Перемога прапора [Електронний ресурс] / Бухало О. // BBC NEWS | Україна [сайт]. – Текст. і граф. дані. – [Б. м.], 2016. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/blogs/2016/09/160903_history_blog_flag_hk (дата звернення 13.08.2021). – Назва з екрана.

День Державного Прапора України [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – [Б. м.], 2019. – Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B5%D0%BD%D1%8C_%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8 (дата звернення 04.08.2021). – Назва з екрана.

Державний Прапор України [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [сайт]. – Текст і. граф. дані. – [Б. м.], 2021. – Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%80_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8&stable=1 (дата звернення 04.08.2021). – Назва з екрана.

Державний Прапор України – символ державотворення, національної єдності та прагнення свободи [Електронний ресурс] // Херсонська обласна державна адміністрація : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Херсон, 2018. – Режим доступу:

<https://khoda.gov.ua/derzhavnij-prapor-ukra%D1%97ni-%E2%80%93-simvol-derzhavotvorennja--nac%D1%96onalno%D1%97-%D1%94dnost%D1%96-ta-pragnennja-svobodi> (дата звернення 04.08.2021). – Назва з екрана.

Ковальський В. Історія державного прапора від бойового полотнища до бойового стягу [Електронний ресурс] / В. Ковальський // Вечірній Київ : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – [Б. м.], 2020. – Режим доступу: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/44520/> (дата звернення 04.08.2021). – Назва з екрана.

4 вересня 1991 року над будинком парламенту України замайорів синьо-жовтий прапор [Електронний ресурс] // АрміяINFORM : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Київ, 2021. – Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2019/09/4-veresnya-1991-roku-nad-budyнком-parlamentu-ukrayiny-zamajoriv-syno-zhovtyj-prapor> (дата звернення 04.08.2021). – Назва з екрана.

Еволюція українського прапора

Київська Русь

882-1240

Володимир Великий

Грб Великого Київського Князя Володимир Стараго

Прапор Галицько-Волинського князівства

Данило Галицький

1199-1349

Галицько-Волинське князівство

Період козацької доби

1648-1764

Богдан Хмельницький

Прапор часів Гетьманщини

Що час революційних подій українці Галичини використовували синьо-жовтий стяг як національний прапор

Михайло Куземський

1848

Рікмисійні події у Західній Європі

Михайло Грушевський

Прапор УНР часів правління Д. Григорівського *

Українська Народна Республіка

1917-1920

Павло Скоропадський

Прапор УНР часів правління П. Скоропадського

Під керівництвом Стрийської ліскової ради офіційно підняти жовто-блакитний прапор

В'ячеслав Чорновіл

14 березня 1990

Українська РСР

Незалежна Україна

28 січня 1992

Державний прапор України

* Проект державного символу УНР в 1918 р. згад. Григорівський

Бібліографічний посібник

СИНЬО –ЖОВТИЙ ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

(До 30-річчя підняття синьо-жовтого прапора над будівлею Верховної Ради України та 25-річчя Дня Державного Прапора України)

Пам'ятка читачу

Упорядник: Любов Картальова

Редактор	Г. Волкова
Комп'ютерний набір	Л. Картальова
Комп'ютерна верстка	О. Якубовський
Відповідальна за випуск	С. Сичова

Підписано до друку 16.08.2021 Тираж 4 прим
.Обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гонча
36039, м. Полтава. вул. Гончара, 25а

<http://libgonchar.org>

E-mail: pobugonchara@ukr.net